

NOBILIS POLONI,
DE
STATU MODERNO
REIPUBLICÆ,
JUDICIUM.

---

v. ANNO M DC LXXVII.^{mo}
INEUNTE. 2

XIII.

NOBILIS POLONI

DE

STATU MODERNO

E. XVIII
657/8 me. no. 7

REPUBLICA

JUDICIA

ANNO M. DC. LXXVII

INVENTE

XIII

Xpensis, quæ nunc a-

gitantur passim publicè privatim-
que in Repub. consiliis, tum & ani-
morum ad ea habitu, magis Eidem,
metuo post pacem cum Turcis fa-
ctam, quàm cum bellum flagraret.
Fuit procul dubiò grave & atrox il-
lud bellum, quod accisis rebus suis,

nudata externis auxiliis Respub. cum Christiani nominis Ho-
ste gessit: sed non minus tristis ac luctuosa pax, pro quâ redi-
mendâ maximis & fertilissimis Provinciis Respub. patrimo-
nii sui antiquissimâ parte, æternùm mulctatur, nec Camene-
ciò tantùm ab Hoste captâ, sed & Barò, Mydzibocò, aliisque
plurimis munimentis, Reip. Ante-muralibus, nostrò hacte-
nus præfidiò infessis, decedere cogitur. Duram tamen hanc,
ac Reipub. nunquam non deplorandam pacem, beneficium
suum jactitant Galli, nec frustra id esse tum ex eò constat, quod
de conditionibus pacis Constantinopoli, annitente Oratore,
Gallicò, conventum sit duos menses antè, quàm in Poloniâ pu-
blici juris fierent, tum etiam quod à nonnullis, qui consilio-
rum in Aulâ participes fuerunt, jam mense Septembri præ-
dictum sit, pacem à Rege 17^{mò} die Octobr. conclusam iri: Di-
ctum eventus probavit, & quæ Pacis fabula jam ante in Thra-
ciâ à Ministris Gallicis erat composita, nullò negotiò scenam
in Poloniâ implevit.

Equidem si id tantò conatu egisset Gallia, ut pace cum Turcis inittä, à violentis tot motibus ac bellis, quibus hæcenus jactata, respiraret Respub. ut exhausta penitus ac viribus defecta Spiritum tandem reciperet, non frustraremur suis Eam laudibus, & quod nunc Nobis imputare nititur beneficium, agnosceremus. Sed cum id unice per subitam hanc pacem spectasse palam sit, ut Polonorum arma è Turcicò bellò in Imperatorem & Electorem Brandenburgicum, graves ipsi ac Sveco Fœderato Hostes, convertat, ut gladium è cervicibus Barbarorum depulsum in Christianorum detorqueat jugulum, ut pro æternò Christiani ac Poloni nominis hoste, Amicos, Vicinos ac Fœderatos Reipub. impetat, ut reliquum sanguinis Poloni, reliquum fortunarum, ac tandem libertatem ipsam, ultimum Reipubl. bonum pro suò prodigat dominatu, ut non finiat, sed mutet bellum, & pro piò impium substituatur; quis ferat intempestivam hanc Gallorum pietatem, quæ nunquam minùs sincera aut gratuita, quam cum talis videri vult?

Et hæcenus quidem Gallici Svedicique Ministri tortuosa sua consilia per occultas artes, per Camerae secreta, incautis Civium nostrorum insinuare tentaverunt animis; Nunc & in lucem producere eadem non verentur, & publicè privatimque variis artibus nostrorum studia ac vota prensant; Quod ut melius succedat, fingunt Regem ipsum, Optimum Principem, & non sine præfatione honoris mihi nominandum, suis illigatum teneri consiliis, quâ sanè re incredibilem ipsi constant invidiam, apud me fidem non inveniunt. Est utique Polonus, spiritum, quem ipsi Respub. mutuavit, Reipub. non Gallia debet, nec patrium Diadema, quò cinctus, beneficium Gallia est, sed Civium suorum, qui Virtutis ipsius, sceptrò dignæ, non Galliçi suffragii rationem habuerunt: His etiam solis, non Exteriorum libidini, debet omnem vitæ rationem, consilia, actiones. Quis credat, tantum Principem suorum sanguinem, fortunas, vitam, & quicquid carum mortales habent, Extrema Gentis ambitioni post habiturum? Visca-

Viscata Gallorum beneficia, qualiacunque tandem sint
 nimium, non tantum Reipub. sed & Regi ipsi ac Stirpi Regiæ
 constabunt, si tanti erunt emenda. Quæ nam injuria, vel-
 le, ut Rex ab ipsorum Consiliis, nutu, arbitriò pendeat? Ut
 illorum partes, etiam injustas, etiam cum Reipub. subversio-
 ne conjunctas, ubique amplectatur? Ut internecini istius ac
 æterni odii, quod Gallos inter & Austriacos est, contagium
 in Nos derivet? Adeone Hostes erunt Regi ac Reipub. in-
 quoscunque ambitio Gallica ferrum stringit, etiam Amici,
 fœderati, nec ullius in Regem aut Rempubl. injuriæ Rei?
 Hæc si Nos fors maneret, num deterior Tartarorum, qui istâ
 lege Imperio Turcico obnoxii sunt? Horruimus Tributarii
 esse Turcæ, & meritò, sed hâc ratione pejus quid erimus,
 quàm Tributarii Galliæ. Et superiore & hõc ævò Gens no-
 stra in electione Regum prudens Candidatos præterivit, qui-
 cunque Exteris beneficio obnoxii, aut verò Eorundem æ-
 muli ac Hostes habebantur, scilicet ut Rex creatus ab odiò &
 gratiâ alienâ immunis, non nisi suorum caritate flagraret, nec
 quicquam aliud, nisi Polonorum commoda, salutem, securi-
 tatem cogitaret. Huic rationi ipse Rex, Pïastus, sceptrum
 debet, hâc solâ illud in stirpem transmittet suam. Meruit
 virtute suâ, ut in Eò nova stirps Regnatrix inciperet, hanc fir-
 mabit, & sceptro admovebit non aurum nec ambitus Galli-
 cus, sed amor Nobilitatis Polonæ, quam prorsus alienari à
 Rege ac stirpe Regiâ necessum est, si incolumitatem suam
 Exterorum consiliis ac caritatibus postponi sentiat. Ecquis
 enim ferat, aut suffragium suum commodet Candidato, odiò
 Vicinorum imbuto ac innutrito. Quicunque in spem Regni
 apud Nos nascitur aut educatur, affectus suos Reipub. regen-
 dos permittere, non amorem non odium fovere debet, ni-
 si à Repub. inditum aut probatum: Quod adeoque vel ipsi
 Reginæ Gallica consilia suspecta reddere deberet, si proprii
 sanguinis cura ac caritas illam tangat.

Et fanè, si probè rem æstimare velimus, deprehendemus, Gallica molimina atque consilia in fausta semper, imò funesta Poloniæ fuisse. Ne singula excutiam, memorandum in omne ævum contemptûs Gallici erga Polonos exemplum præbet profectio, an fuga, Henrici Valesii, ad quam Majores nostri, Viri graves ac cordati tantâ exarserunt indignatione, ut jam tum de excludendis in perpetuum à Regni ambitu Candidatis, qui Galliæ suffragiis juvarentur, agitarentur. Ludovicæ Mariæ gesta quid memorem? de quâ eleganter Censor Dignissimus exclamat:

Heu! quantum negotii fuit unâ cum muliere!

Nunquam à Repub. conditâ tot Eandem turbæ ac instina exercuerunt diffidia, tantum diffidentia ac discordiarum inter Proceres sparsum, ut vel inde non nisi summæ omnium rerum confusio oriri, & Polonia scenam ac fontem omnium calamitatum suarum uni debuerit Galliæ. Non erubuerunt Galli pro Svecis contra Polonos stare, etiam fervente inter utramque Gentem bellô: nec major in tractatu Olivenfi apparuit fides, ibi enim, quamvis accisæ inprimis res essent Sveciæ, Gallicis artibus effectum est, ut Rex ac Respub. juri in Regnum Sveciæ competenti renunciare, totâ etiam Livoniâ, Insulâ Oeseliensi, & magnâ Curlandiæ parte cogerentur decedere. Nimirum id agitavit semper Gallia, ut spoliis ac excidiô Poloniæ Svecus validior vires Austriacæ Domus facilius frangeret. Ipsas illorum blanditias ac profusiones, quibus in electione Regum hâc nostrâ ætate usi sunt, fallimur, si ex aliô fonte derivasse credamus, quam ut electio Rege, Gallicis partibus addictô, haberent, quô Vicinis à Galliâ alienioribus metum ac terrorem ostentatione armorum Polonorum incuterent. Nec aliud in præsens tantô agunt conatu, ut non fatis mirari liceat Gallicorum, Svecicorumque Ministrorum audaciam, qui in ipsis Reipub. visceribus, in liberæ Gentis conspectu, belli pacisque jus usurpant, non secus,

secus, ac si Parisiis vel Holmiæ essent. Vicinos, Cæsarem inprimis & Electorem Brandenburgicum Hostes Reipubl. designant, & tantùm non declarant, eoq̄ue fini summò impediunt nisi, quò minùs Pacta, sub auspiciis Regni firmari solita, à Rege confirmentur. Ostenditur Hungaria, seditionibus agitata, & quæ spontè fasces Bethunio, Regiis auspiciis venturo, submissura dicitur; utque Polonis fucus fieret, pro libertate ibi pugnari spargitur; Ipse seditiosorum in Hungariâ Princeps, P. Wesselinus à Bethunio in literis Eadem inscriptis, & in Hungariæ finibus interceptis, insignitur: *Supremus militantis Hungariæ Libertatis Generalis*. Ab alterâ parte monstratur Prussia Electoralis, præfidiò nudata ac nutans: promittitur Classis Gallica, in Balthicum mare trajectory, atque Pillavii & Mümmelæ claves Regi traditura. In ipsâ nostrâ Prussiâ, Reipub. patrimoniò, aluntur cautè discordiarum fomenta, Liljenhöckiò Authore, qui fuscitatò atroci plebis Gedanensis in Senatum odiò, illam vel cum dispendiò libertatis Regiam aucupari gratiam docet. Regi promittitur ingens pecuniæ vis ad bellum Vicinis inferendum; nec ullis parcitur blanditiis, muneribus, profusionibus: Etiam vanissima honorum ac titulorum in scenam vocantur: Jam Ordo Sancti Spiritûs, Nemini Regum Coronatorum antehac oblatum aut acceptatum, cujus leges pro dominatu Regum Galliæ stabiliendò conceptas quis ignorat? Jam titulò **FILIAE FRANCIAE** Regina post coronationem insignita, quæ tum temporis par & Æqualis Regiæ Franciæ, adeoque superior Filia Franciæ habenda. Quid de Comitatu Riuiensi, à Rege Christianissimò in Ducatum ac Patriam Franciæ in gratiam liberorum Reginarum erectò? cui tamen titulus ac fundus Principum Poloniæ longè præferendus.

Non minore ambitu, majoribus etiam opum ac honorum stimulis Ordo Senatorius atque Equestris sollicitantur.

tur. Nolo cuiquam meorum Concivium gravis esse, ea commemorandô, quæ lucem fugiunt, quilibet sibi ipsi testis ac iudex esto. Equidem non adeo infelicem se Reipub. sentit, ut nec hodieque adgnoscat Veros ac Genuinos Cives suos, antiqui moris & imprimis libertatis tenacissimos, qui ut nuper oblatum à Bethuniô Ordinem, ita alias etiam opum atque honorum illecebras libertatis amori, ac patriæ saluti posthabent, magnoque contemnunt animo: Sed nec alios deesse dolet, qui privatim degeneres, in publicum exitiosi sua vulnera Reipub. malis operire satagunt, nec quicquam spei nisi per discordias & incerta barbarum habent. Sanè quamdiu nostris viximus moribus, absque injustâ spe ac ambitu, nostrâ contenti libertate, nil quicquam Reipub. defuit, non opes, gloria, honores, concordia, non omnium denique rerum satisfactas quædam. Nunc cum insana opum libido, quæ sæculi mores adflixit, etiam Rempub. vitiis suis, quasi sentinâ, merfam traxerit; cum rapacissimus quisque ac perditissimus publicâ ruinâ malit, quam suâ proteri, quid aliud nisi omnium everisionem legum, ac libertatis interitum expectamus?

Stupebit posteritas, stante adhuc dum Repub. absque ejus scitu aut præscitu, tantum licuisse Bethunio, ut in ipso Cracoviæ ambitu Regis Christianissimi sumptibus militem auctorare non sit veritus? frustra habitis ac spretis Optimi Antistitis dehortationibus. Usque quò Poloni tam grande, patientiæ documentum dabit, & Luparenfia Consilia Cracoviæ, Varsoviæque agitari patiemini? Non ad turbas vos concitare animus est, quin potiùs, cum Gallici Svedicique Ministri res turbatas velint, ad concordiam & quietem, Reipub. tam utilem tam necessariam Vos vocem.

Et quæ Nos ad bellum cum Vicinis suscipiendum propellere possent causæ? has enim adesse decet, nisi Barbarorum imò ferarum ritu in bellum ruere velimus. Quicquid Gallici, Svedicique Emissarii blaterent, tam Imperator, Princeps

ceps Justus & Pius, quam Elector Brandenburgicus, beneficiis potius Genti nostræ quàm injuriis cogniti sunt: Si quid supereffe spargitur litium, aut ab Infestis confictum, aut tanti non est, ut Christianô cruore expiari, quin potius ipsæ præfensiones, quas Rempub. adversus Electorem Brandenburgicum habere non ignoro, amicâ disceptatione inter Amicas, Vicinas ac fœderatas Gentes sopiri debeant. Vera & unica causa est, sed quæ studiosè tegitur, quod Galliæ, Sveciæq; interfit, Imperatoris vires, Gallis in Alsatiâ graves, Electoris verò arma, Svecis in Imperiô ac Pomeraniâ funesta, distrahât: Hunc ut obtineant scopum, Rempub. in casum dare, omnia civilibus furoribus miscere, ipsa divina humanaque jura evertere, Polonorum sanguinem ac fortunas belli injuriis exponere, imò suo dominatui impendere non erubescunt. Non eredet Posteritas, vixisse unquam in libera Repub. quibus hæc non ignorata, & tamen tolerata, nollem dicere, etjam probata fuerê. Ite Poloni, pugnatæ Gallis ac Svecis, hoc unum ad evincenda rerum humanarum ludibria deerat, ut sciatur, Polonos venalem sanguinem pro Svecis, quô infensorem Hostem Respub. nullum experta est, prodegisse. Longè aliter olim Ludovica Maria, quæ missô ad Electorem Viro Illustri, ingentibus illum præmiis & promissis ad bellum Svecis in Pomeraniâ inferendum sollicitavit, gratius id Reipubl. futurum asserens, quam si Thorunium atque Elbingam, quæ tum Svecicô præfidiô tenebantur, recuperaret. Nunc pugnabimus, ut Pomerania Svecis servetur, ne deinceps illis adhuc semel Rempubl. invadendi, & Prussiæ Portibus insidiandi opportunitas desit.

Sed quid de causis belli solliciti fumus, si tam facilis tam certa victoria, quam Galli ac Sveci Nobis promittunt, Ne fallamur, & hîc Nobis venditur fumus. Expendamus nostras ac Vicinorum vires, priusquàm in arenam descendamus: Nos continuè bellis attriti, Viris, armis opibus exhausti,

hausti, Pacem ac quietem, ad recuperandas vires anhelantes, vix tutandæ Reipub. sufficimus. Nullus Ordo, ne facer quidem à belli sumptibus immunis; adhucdum omnes & singuli sub hospitationis militaris onere ingemiscunt, ac tantum non deficiunt; quid fiet, si novô ac inextricabili bellô ultimum effundere spiritum cogantur. At belli sumptus Rex Christianissimus largiter offert; Heu! miseros nos, quotusquisque inde aliquid percipiet? quis hospitationum, quis hybernorum persolvat incommoda? pretium verò fortunarum nostrarum ab Amicis aut hostibus raptarum, violati item pudoris Uxorum ac liberorum nostrorum unde accipiemus, ut innumera alia belli mala taceam! Sed adhuc aliud succurrit: Si reliquæ Regni vires in Hungariam ac Prusiam raptentur, quis Reipub. illud latus, quod Turcis ac Tartaris, jam in visceribus nostris hærentibus objectum, eorumque injuriis ad Vistulam usque expositum est, tutabitur? quis alterum, quod Moscho objacet, cum quô pactæ induciæ intra biennii spatium effluunt, qui jam tum ob firmatam separatim cum Turcis pacem malè animatus, Amicorum ac fœdere junctorum causæ haud defuturus videretur? Quam egregiè verò cum Reipub. ageretur, si pro Gallis Svecisque pugnandô, defessâ tandem ac exfanguis nationi Barbaræ prædæ futura esset.

Illos quoque, in quos armari Nos volunt, ne ignoremus, sunt Amici, Vicini ac fœderati Nostri, nec lædentes nec læsi; Imperator, Optimus Princeps, tot affinitatum ac fidæ vicinitatis vinculo, Elector etiam nexu singulari fœderis æterni cum Reipub. conjunctus, quô semel violatô, æternas turbas, ac bella ex bellis inde oriri necessum est; Hactenus quidem singulari DEI providentiâ latus illud Reipub. quod Principum Germanorum Ditionibus objacet, amicum & tutum fuit, ibi securitatem ac præsidium adflicta invenit: petita inde auxilia, ac bis ab Electore hîc bellô Turcicô submissa,

missa, plura etiam submittenda, uti interpellatus toties ipse
 declaravit, si per Svecum licuisset: Quod si & illud ad Exter-
 rorum libidinem infestum Nobis reddemus, quid, quæso,
 infelicius erit, Gente nostrâ, inter infensissimos undique po-
 pulos miserrimum ac precarium trahente Spiritum. Sed
 nec vires ad repellendam injuriam Iis desunt; Utrôque Prin-
 cipum integris ac magnis exercitibus, hætenus vincere fue-
 rit, & quod magis est, justâ causâ, suffultô, quæ quantum
 in bellô momentum habeat, Svecia ipsa recentissimô Nos
 docet exemplô. Demus verò, primos Nostrorum impetûs
 adversus incautum ac nihil tale metuentem, alibi etiam oc-
 cupatum Hostem prosperos futuros; Sed quid tùm, si Cæsar
 tanta subnixus potentiâ, copiarum partem à Rhenô, ubi hæ-
 tenus pro gloriâ potiùs, quàm pro finibus pugnavit, ad sua
 tutanda adversus Nos rapiat? Si ab alterâ parte Elector Bran-
 denburgicus, cum infestô exercitu in Majorem contendat,
 Poloniam, id quod factu ipsi facillimum est, devictis jam in
 Pomeraniâ Svecis, præcipuis ibidem munimentis in potesta-
 tem redactis, ipsâ Urbe Stetinenfi ita arctè undique inclusâ,
 ut vel citra obsidionem ad instar Stadæ legem acceptura sit.
 Siccine citra ullam causam Devictis Nos applicabimus, ut
 simul cum illis præcipites agamur? Quid si Fœderati Prin-
 cipes, Belgæ, Dani, Universa ferè Germania auxilia submit-
 tant; id enim non magis ex fœderum, quàm ex belli & Sta-
 tûs ratione facere tenentur, & facturos, ipsa docet in felix
 Svecia? Si tandem, quod caput omnium malorum, & ine-
 vitabile est, ipsa Polonia, studiis ac factionibus scissa, in par-
 tes trahatur, & Nosmet ipsi furore civili in propria sæviamus
 viscera? Quos tum plausus piis conatibus daturam putatis
 Galliam Sveciamque, cum Polonô sanguine suum se rede-
 misse, & gladium à propriô jugulô amotum in Reipub. visce-
 ra impressum sentient? Quod si adeò sedet, proferre Reipub.
 fines, longè facilius non ita pridem monstrata victoria, in-

occupandâ & ad antiquum Reipubl. patrimonium, unde injustè avulsa fuit, reducendâ Livoniâ: Sed id Gallicis Svedicisque rationibus adversatur, adeoque incerta & ancipitia, quam tuta ac honesta malumus.

Sed minus fortè periculi suberit, si non utrumque simul, sed alterutrum ex iis aggrediamur; aut si non publicò quidem Reipubl. nomine in bellum descendamus, sed simulatè & connivendò, sive id fiat per confœderationem exercitûs, sive per Gallicos Svecicosque Ministros, militem Polonum à Rege & Repub. exauctoratum suò iterum ære ducturos: Hoc enim mirè placere cautioribus nonnullis, qui jam tum prævident, nunquam Rempubl. in tam inauspicatum consensuram bellum, compertum mihi est. Heu, quantò conatu decipi amamus! Incautum facilè sefelleris Hostem, non æquè gnarum, & artes veteratorias, quibus impetitur, edoctum. Num Cæsarem atque Electorem Brandenburgicum, quos arctè adeò fœderum nexus, sed arctius adhuc idem utrique Hostis stringit, se juncturos sese putamus in pari causâ, quia fortè ita Nobis expediret? Nec Cæsar à Svecis impetitus est, & tamen non cessavit in illos pugnare: Scilicet præstat junctas vires Hosti opponere, quam expectare, donec unò devictò alter etiam subigatur. Jam verò quæ de Confœderatione Exercitûs, de Polonò milite sub auspiciis Gallicis Svedicisque bellaturò agitantur, Gallicis quidem Svedicisque moribus digna sunt, indigna prorsus Polonorum Gente, ac indole, quæ erecta & decoris avida nescit alienis auspiciis sanguinem & arma sua vovere. Sed & inutilis ista cautiô; nam equis Vicinorum dubitabit, cum Bethunium Liljenhöckiumque solò famulitiô suò in Poloniam committatos, subitis exercitibus incedere conspicient, Polonum istum militem esse, Polona arma, & venalia? Num minorem inde adversus Gentem nostram indignationem concepturos

pturos credamus? Quicumque permittit, quod prohibere, aut cavere potest, jubere censetur. Unde ictus venit, eò repellendus; è Poloniâ Hostis, in Poloniâ debellandus; nec aliud quicquam inutiles hâc efficiemus arte, quàm ut ipsimet Nos propriâ damnemus confessione, pudendaque arma nostra prodamus, quæ tot involucris tegi debeant. Sigismundo III^{ti}o Regnante Lissovius quidam Rege connivente, absque Reipub. scitu, Imperatori Matthiæ, Hungaricis, Boemicisque motibus ferè oppresso, sex aut septem millia Equitum Polonorum adduxit auxiliatum. Quamvis causavideretur justa, Imperatore, Regis Affine in ipâ Viennensi Urbe à subditis obseso, tam indignè tamen tulit Respub. se insciâ id actum esse, ut in plenis Comitibus Regem coegerit, Lissovium, & omnes, qui ipsum sequuti erant, infamiâ notare. Rectè id à Repub. dignitatis pariter ac libertatis suæ tenacissimâ. Nuper, tamen idem, malle & eodem exitu, tentare ausus est Ribinscius quidam, quamvis impari & contemnendâ manu, cum tamen pessimi res sit exempli, & gravissimos jam non minus M. D. Lithuaniam Statuum, quam Vicinorum conciverit questus, meritâ non debet carere vindictâ.

Et sanè nisi sedulo ac summò studio id præcaveat Respub. hisce artibus imprudens, & nihil tale cogitans, damnosissimo se ac exitiabili implicitam sentiet bellò. Proceres imprimis ac status Majoris Poloniæ, terrarumque adjacentium, in quibus solis post devastatas Poloniæ Minoris atque Rusiæ terras, spem suam præcipuam Respub. repositam habet, de suo hic potissimum corio, quod ajunt, ludi credant; nec enim Vicini Principes Germani bellò impeti possunt, quin totum hunc tractum, etiamsi ab hostili invasione nullus esset metus, per transitus atque hospitationes militares funditus everti atque vastari necessum sit.

Quotiescunque bellum suscipitur, spes aliqua subesse solet, seu ulciscendi injurias illatas, seu alterius alicujus com-

modi: Nos verò ex hōc cum Cæsare & Electorale bellò, si-
 ve vincamur, siue vincamus certissimum atque ultimum
 manebit exitium. Nam si vincamur, prædæ hosti erimus
 & Respub. jam plus satis finibus imminuta, iterum aliquò sui
 membrò multabitur: Si vincamus, libertas periclitatur,
 quâ amissâ, quid de reliquis solliciti sumus? Polonum me-
 agnosco, nemini veneratione ac fide in Regem cedo, sed cre-
 dula ac suspicax est libertas, & castæ Virginis instar vel solò
 adspectu læditur. Quid futurum putamus, si ad incitas red-
 actis etiam Poloniæ Majoris Statibus, tota Prussia unius Do-
 minio subjiciatur. Stante adhuc dum Respub. vix Poloni
 adhibemur ad consilia, & si quando rogantur vota, in speci-
 em id magis fit, quàm ut attendi debeant: Nec fucum
 faciat, quod in præsens regiò hospitio excepti sint præcipui
 Proceres; Suspectum id, quia insolitum, quia domestici am-
 bitus speciem habet. Quod si vota nostra minùs ex votò
 Aulæ, aut iram aut contemptum excitant. Exteris verò
 inprimis Gallicæ Gentis major fides atque autoritas ad il-
 lorum nutum omnia: an defutura secreta ipsorum consilia,
 volentium potius, ut libertas Principi, quam Princeps se li-
 bertati attemperet? Regnantis potentia alibi fortassis fertur,
 quia respui non potest, Polonis intolerabilis est, quorum
 Rex, quantum satis, potest, sed nihil sine Polonis posse debet.

Videtis pericula, quæ imminent; monstrabo reme-
 dium facile ac tutum. Agitur in præsens Conventus o-
 mnium Ordinum: Hi, si Rempub. salvam velint, Concordes
 inter se, omnibus sepositis affectibus agant; Ante omnia de-
 cernatur, Pacem cum Vicinis, Imperatore inprimis ac Ele-
 ctore Brandenburgicò servandam, caveaturque severâ lege,
 ne sub ullò prætextu aut titulò ista vel directè vel per indire-
 ctum violetur. Cum verò id obtineri nequeat, nisi pacta &
 fœdera, quæ Rempubl. cum utroque Principe conjungunt,
 confirmantur, monendus Rex, ne ulterius tanti momenti ne-
 goti-

gotium differendô, Reipub. metum & pericula augeat.

Deinceps, quod jam in ultimis Cracoviensibus Comitibus constitutum, dimittatur atque exauctoretur exercitus; Sed ne Gallici Svedicique Ministri eâ occasione ad excitandam Confœderationem, aut ad conducendos milites exauctoratos abutantur, primum solvatur Militi stipendium debitum, grave id Reipubl. sed salutare, & cum inæstimabili commodô conjunctum, cum inde securitas ac quies publica pendeant. Porro severissimè statuatur, quod, quicumque absque scitu aut jussu Reipub. externæ militiæ, inprimis pro Galliâ ac Sveciâ, contra Vicinos, Amicos & Fœderatos Reipub. nomen dederit, eô ipsô famâ, dignitate, honoribus & vitâ ipsâ privari, ac facer esse Reipub. debeat.

Quod si exauctoratio exercitus præpropera videatur, nondum firmatâ prorsus cum Turcis pace, detur Regi licentia, si id necessitas jubeat, convocandi per solita Universalia totam Nobilitatem ad Rempub. defendendam; Quamvis Episcopus Massiliensis id pro conventu tumultuosô habeat; firmum tamen semper in eô invenit ac habuit Respub. præsidium. Denique cavendum, ne Gallici Svedicique Ministri ulterius Reipubl. graves sint, neve se Patriæ rebus immisceant, aut eas turbent. Hæc Nobis curanda, aut tristitia quævis patienda erunt. Hactenus plus satis negligenter egimus; Torpere ultra, & polluendam perdendamque Rempub. relinquere, sopor & ignavia videretur, etiamsi Nobis quàm inhonesta, tam tuta Servitus esset.

